

GÖTEBORGS UNIVERSITET
LITTERATUR, IDÉHISTORIA OCH RELIGION

Queer och Gud

- ett odefinierbart möte

Queer and God
- a undefinable meeting

Carin Sjögren

Termin: VT-11

Kurs: RKT145 Examensarbete 15hp

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	2
1.1 Syfte.....	2
2. METOD OCH MATERIAL.....	3
2.1 Disposition.....	3
2.2 Avgränsning.....	4
3. GUDSBILDER.....	5
3.1 Gud som gubbe på molnen med långt skägg.....	6
3.2 Gudsnamn i Gamla Testamentet.....	7
3.3 Olika gudsnamn.....	9
3.4 Gudsnamn i Nya Testamentet.....	12
4. QUEERTEORI.....	14
4.1 Queerbegreppets ursprung.....	14
4.2 Stonewallupproret.....	16
4.3 Judith Butler.....	17
5. QUEERTEOLOGI.....	21
5.1 Queerteologisk tolkning av Rut 1:6-18, 4:17.....	22
5.1.1 Om texten.....	23
5.1.2 Frågeställning.....	23
5.1.3 Narrativ analys.....	24
5.1.4 Struktur.....	24
5.1.5 Destabilisering av texten och gudsbilder.....	27
5.1.6 Sammanfattning	28
6. JÄMSTÄLLD GUDSTJÄNST.....	30
6.1 Gud som begrepp i gudstjänsten.....	32
7. SAMMANFATTNING.....	34
REFERENSER.....	36
Trycka källor.....	36
Audioreferenser.....	37
Internetreferenser.....	37

1. INLEDNING

1.1 Syfte

I denna uppsats ämnar jag att primärt undersöka begreppet gudsbild ur ett queerteologiskt perspektiv. Genom att undersöka hur queerteologi utformats samt visa exempel på hur queerteologi används som ett exegetiskt verktyg, när jag i kap 5 redogör en queerteologisk interpretation av en perikop i Ruts bok.

Genom att först undersöka några av de gudsnamn som återfinns i Gamla och Nya Testamentet samt låta ett postkolonialt queerperspektiv belysa dessa ämnar jag att finna alternativa vägar till de gudsbilder som återkommer när bibelns texter och förklaringar av Gud växer fram, vad är det som sker i gudsmötet i bibeltexten? Samt vad i den gudsbild som skapas, och omskapas är social konstruktion? Med social konstruktion menas att det inte finns några skillnader mellan en biologisk man och en biologisk kvinna, utan att det är samhällets normer och regler som skapar dessa skillnader, att det är något som konstrueras i olika sociala sammanhang. Genom att använda mig av Marcella Althaus-Reid queerteologiska teorier, Michel Foucaults teori om sexualitet som konstruktion, samt Judith Butlers tankar om subversivitet och ifrågasättandet av kön, genus, queer och sexualitet skall jag undersöka begreppet gudsbild och identitet utifrån det självreflexiva perspektivet.

2. METOD OCH MATERIAL

Som metod använder jag mig av en deskriptiv studie av gudsbild och Gud som begrepp med fokus på queerteologi och queerteori. En deskriptiv studie är beskrivande. Metoden används i min undersökning för att beskriva relationer i tidigare nämnda områden, där tidigare forskning finns, samt för att kombinera tänkares/forskares verk. I min studie undersöker och belyser jag olika gudsnamn, gudsbilder, en queer syn på bibeln utifrån ett antal texter och tänkare/forskare. I 2.2 Avgränsning finns exempel på tänkare/forskare vars skrifter jag använder som grund/fundament i min undersökning.

2.1 Disposition

Som disposition har jag min utgångspunkt i inledningen, med dess frågeställningar. Uppsatsen inleds med att behandla gudsnamn, samt hur Gud som begrepp använts genom historiens gång. Genom att presentera olika gudsbilder ur bibeln, främst ur Gamla Testamentet ämnar jag att visa hur gudsnamn och gudsbild är sammanflätat med varandra. Gudsnamn i Nya Testamentet behandlas därefter. Jag har medvetet valt denna disposition, då gudsbilderna i Nya Testamentet är exkluderade i en judisk tolkningshorisont, till skillnad från gudsbilderna i Gamla Testamentet.

För att komma närmare en queerteologisk inriktning presenteras queerteorins ursprung och syfte, detta genom historiens teoribildande samt hur queerrörelsen tog fart i samband med Stonewallupproret. Fokus ligger på Judith Butlers teorier, då hon varit tongivande och i viss mån avgörande för queerteorins utveckling. När Butlers teorier har presenterats väljer jag att återkoppla det till kristen teologi och visar hur queerteologi har utformats och vilka hermeneutiska verktyg som används för att bedriva en teologi som är queer och hur en queerteologisk hermeneutik kan utformas. Det exemplifierar jag genom att göra en queerteologisk interpretation av valda stycken ur Ruts bok.

Det sista avsnittet behandlar hur språket i gudstjänsten kan påverka församlingsmedlemmarna, samt hur en queer-feministisk gudstjänst kan utformas för att vara mer inkluderande.

2.2 Avgränsning

Det material jag använder mig av behandlar queerteori, queerteologi, gudsbild och gudstjänstfirande. Inom dessa områden finns det framträdande forskare, vars teorier har varit grunden för min uppsats.

Dessa forskare är:

Judith Butler är en tongivande forskare för queerteorin. Hennes verk *Gender Trouble* var banbrytande för queerteorins utveckling. Butlers teorier om performativitet, genealogi, subversivitet och den heterosexuella matrisen har varit värdefulla verktyg för mig i denna uppsats.

Marcella Althaus-Reid var en queerteolog som introducerade begreppet ”*indecent theology*” där hennes metod gick ut på att använda provokation som verktyg för att finna nya vägar och öppningar i texter, hon har bland annat sagt att Gud är böj och Maria är flata, för att väcka reaktioner och visa hur instabil sexualiteten är, på samma sätt som Gud som begrepp inte är något statiskt.

Fanny Ambjörnsson vars avhandling *Vad är queer?* behandlar queerteorins historia, syfte och mål på ett pedagogiskt och metodiskt sätt.

Ninna Edgardh-Beckman är docent i kyrkovetenskap på Uppsala universitet. Hennes verk *Jämställd i Kristus* har varit värdefull i denna uppsats, för att visa hur gudstjänsten med enkla medel kan omformas till att bli en mer inkluderande gemenskap.

3. GUDSBILDER

När bibelns litteratur skall beskriva Gud, finns det många bilder av Gud. Det har till exempel sagts att Gud har 99 namn. I bibeln får Gud namn som Abba (som betyder pappa på grekiska), Hjälparen, Räddaren och Skaparen.¹ Alla dessa namn har olika bilder kopplade till sig, och genom att Gud har så många olika namn tyder det på en myriad av olika gudsbilder redan i bibeln. Bibeln skrevs under en lång period med många olika kontexter inblandade som författarna befann och präglades av.²

De gudsbilder som vi möter är inte sällan bombastiska och storslagna. Gud beskriver sig själv som en svartsjuk och nitälskande Gud, som en Gud som inte glömmer vad människan gjort mot hen, en Gud som gör skillnad på människor, en Gud som inte har tålmod nog, en Gud som ångrar sig, ja en Gud som har många av de egenskaper vi människor besitter. Är det i själva verket så att den Gudsbild som framträder mellan alla dessa beskrivningar faktiskt är människans avbild och inte tvärtom?³

Gud förkroppsligas av Jesus. Jesus ryter till ordentligt, nöjer sig inte med halvmesyrrer till ursäkter. Jesus vill störta det som varit och vill att människorna skall följa honom, inte dyrka honom.⁴ Jesus är enligt Gardell en rebell som inte vill ha mycket med etablissemangen att göra. Fariseernas religiositet, som är som skrällande cymbaler, är inte något som attraherar Jesus.⁵ Gud i Gamla Testamentet och de bilder som hängts upp på Gud återges i Nya Testamentet, på sättet som Jesus skildras. Detta visar hur Torahn var av yttersta vikt även när man beskrev Jesus. Inspirationen är hämtad ur, och är ett "förmänskligande" av, den Gud vi möter i Gamla Testamentet.⁶

Vad är det för bild som växer fram av Gud när man läser bibeln? Då olika människor läser på olika sätt. Det är ett kalejdoskop av tolkningar och egenskaper som kan vara lätt att tappa

1 Illustrerat bibellexikon, band 3 1988: s.60

2 Woodhead, Linda 2001: s.154

3 Illustrerat bibellexikon, band 3 1988: s.60

4 Göteborgs Stift 2006: s.32

5 Gardell, Jonas 2009: s.14

6 Mitternacht, Dieter 2006: s.154

bort sig i.⁷ Gud förkroppsligas av Jesus och det blir lättare att relatera till Gud då man kan se sig själv i Jesus. Det finns en gemensam nämnare i det enkla faktum att Jesus är människa, precis som du och jag.⁸

Det som är en tillgänglig gudsbild för queerteologin, som Marcella Althaus-Reid beskriver det; Gud finns på suspekta gaybarer i New York och i S/M-dungeons,⁹ är inte en tillgänglig bild för påve Benedicti XVI. Han beskriver homosexualitet som förstörelse av Guds verk.¹⁰

Men beskrivs Gud endast med manliga drag? Eller finns det även kvinnliga drag som visar sig hos den Gud vi möter i bibeln? Ann-Louise Eriksson menar i *Öppningar – Möten med Bibeln* att i Jes 43:13-15 att vi där möts av en kvinnlig bild/sida av Gud.¹¹

Gud beskriver sig som en kvinna som inte glömmer sitt lilla barn, och som bryr sig om vad hon själv har fött.¹²

Att finna olika skildringar av Gud i Bibeln är något som är beroende av flera variabler; objekt- subjekt (text – läsare), vad läsaren har för förförståelse, vad läsaren söker samt finner i texten.¹³

Det är viktigt att ha med insikten och vetskapen om hur olika hermeneutiska verktyg kan användas för att måla upp olika bilder av Gud. Genom att ha insikt om olika sätt att tolka Gud, både som begrepp och transcendens, infinner sig en djupare förståelse kring varför det finns olika bilder av Gud och olika teser kring tolkningen av bibeln och kristen lära.¹⁴

Det finns inte *en* sann gudsbild, *en* bild som står över alla andra bilder, utan gudsbilder är subjektiva och i ständig rörelse, på samma sätt som bibeltolkningen inte är statisk eller absolut.¹⁵ Den enskilda individen tar med sig sina erfarenheter in i tolkningen av vem Gud är, och vilken bild som målas upp. I följande avsnitt kommer jag diskutera kring begreppet gudsnamn och vilken innebörd namnet faktiskt har som identitetsmarkör. Det språk som används för att beskriva Gud är av stor betydelse i detta sammanhang. Jaques Derrida menar att under själva meningsbildandet får subjektet sin mening och att språket skapar skillnad.¹⁶

7 Eriksson, Anne-Louise 2004: 150

8 Göteborgs Stift *Steg på vägen* 2006: s.32

9 Althaus-Reid, Marcella 2003: s.53

10 http://www.svd.se/nyheter/inrikes/pavens-jultal-uppror-homosexuella-kristna_2241843.svd

11 Eriksson, Anne-Louise 2004: s.60

12 Jes 43:13-15 Bibel 2000

13 Mitternacht, Dieter 2006: s.389

14 Ibid

15 Göteborgs Stift *Steg på vägen* s. 14

16 Moore, Stephen 1994

3.1 Gud som gubbe på molnen med långt skägg

I mitt arbete med konfirmander, när vi diskuterar gudsbild som begrepp, får jag ofta höra: ”Jag tror inte Gud är en gammal gubbe med långt skägg som bara sitter på molnen”. De ideal som finns i bibeln av gudsfruktiga män har levt kvar i illustrationerna av Gud genom historien. Eftersom de var de framstående ledare, bland annat präster i Gamla Testamentet, som du gick till för att få reda på vad Gud ville.¹⁷ Det finns föreskrifter i Gamla Testamentet om hur prästerna skall se ut;

”Prästerna får inte raka någon del av sitt huvud, inte heller klippa av skägget eller rista märken på sin kropp”.¹⁸

En androcentrisk bild av Gud, dvs en bild där det manliga är centrum och norm, är typisk för den bild av Gud som funnits med genom kyrkans historia. Gudsbilden går hand i hand med hur det övriga samhället har utvecklats, främst gällande kvinnors roll och möjlighet till påverkan, både inom och utanför kyrkans väggar.¹⁹

Gud benämns med manligt präglade epitet såsom herde, kung, fader, härskare, och att det finns många androcentriska bilder av Gud i bibeln är inte konstigt, den är skriven av män för män.²⁰ Kvinnans roll var på bibelns tid ofta underordnad och kvinnan betraktades som ägodel. Men det betyder inte att det inte finns några feminina bilder av Gud. När man läser bibeln och de olika skildringarna av Gud man möter ser man rätt snabbt att gudsbilderna är personligt präglade, och Gud har olika namn och skepnader.

Mångfalden vittnar om bredden på Guds storhet, Gud är större, Gud är bortom vårt språk och vårt sinnelag²¹. När man läser bibeln är det viktigt att ha i åtanke att Bibeln som vi känner till är skriven under flera tusen år, och man möter olika perspektiv och gudsbilder präglade av den samtid textförfattarna befinner sig i. Detta ger en skiftande och mångfacetterad gudsbild.²²

17 Barton, John 2004: s.187

18 3 mos 21:5 Bibel 2000

19 Eriksson, Anne-Louise 2004 s.94

20 <http://www.bibelsajten.nu/frageladan/question/5112-kvinnor%20i%20himlen?.html>

21 *Ibid* s.61

22 *Ibid* s.94

3.2 Gudsnamn i Gamla Testamentet

Gamla Testamentet bjuder på flera olika gudsbilder och gudsnamn, det är viktigt att avgöra i detta skede vad en gudsbild kontra ett gudsnamn representerar, samt utifrån ens egen förförståelse och det språk man besitter för att ge Gud namn och bilder. Ett namn är en identitetsmarkör, där du genom namnet ger en person, händelse eller ting ett epitet att hänga upp den bild du har av personen, händelsen eller tinget. Hur väljer Gud att benämna och definiera sig själv? Gud presenterar sig på ett väldigt kryptiskt sätt;

” Gud sade: Jag är den jag är. Säg dem att han som heter ”Jag är” har sänt dig till dem”²³

Innebär detta att Gud står bakom alla de gudsbilder som presenteras i Gamla Testamentet? Är dessa bilder representativa för hur vi ser Gud idag? Eller är denna presentation isolerad från andra bibeltexter, skrivna av andra författare och i andra tider? Hur ska man översätta

i Exod 3:14? "Jag är den jag är" (Bibel 2000), "Jag är den som är", "Jag kommer att vara den jag kommer att vara", eller "'Jag är' - eftersom jag är"?²⁴ Det är ett svårt val. Även om förslagen innebär rätt olika tolkningar (undvikande svar eller i viss mån informativt svar; tyngdpunkt på nu eller framtid) så har alla tänkbara översättningar en sak gemensamt. Eftersom det kretsar kring verbet "vara".²⁵ Det enda som sägs om Gud här är att han/hon är - existerar och är närvarande, är med/hos. Men det sägs inget alls om hur Gud är - det lämnas öppet - och det är väl som det ska vara. Vad innebär denna nya tolkningshorisont för den gudsbild vi möter i Gamla Testamentet? Hur skall man tolka "Jag är den jag är"? På hebreiska skrivs det: (aeie ashr aeie).²⁶ Man kan även översätta det med "Jag skall vara den jag skall vara". Den alternativa översättningen öppnar en helt ny tolkningshorisont, där Gud inte presenterar sig enbart i presens med jag är, utan Gud begränsar nästan sig själv till att vara den Gud skall vara, och inte sväva ut och vara något som Gud inte är.²⁷

Det är värdefullt att ha med sig denna alternativa översättning av Guds egna presentation, Gud beskriver sig som svartsjuk, vredesfull, krigisk men också vårdande och välsignande Gud. Det blir ytterligare en dimension, och tillför ett ytterligare djup i den gåtfulla

23 2 mos 3:14 Bibel 2000

24 Newsom, Carol s.36

25 *Ibid*

26 Exodus 3:14 Biblica Hebraica Stuttgartensia Svenska Bibelsällskapet 1987-08

27 Newsom, Carol 1998: s.36

spegelbild av Gud som skildras i Bibeln.

Genom att läsa att Gud säger att ”jag skall vara den jag skall vara”, öppnar det på ett annat sätt en förståelse av de bibelpassager där Gud uttryckligen visar sin ånger över skapandet av människan.²⁸ Gud och Guds verk blir inte längre så definitiva, det finns en utväg även för Gud, en möjlighet att börja om på nytt. Gud är inte längre låst vid sin egen definition, snarare tvärtom.

Denna alternativa översättning visar tydligt på att det inte går att tolka bibeln bokstavligt, det finns många bottnar och betydelser i grundtexten. Hebreiska är ett nyckfullt språk där det inte finns något färdigt facit, utan det handlar om tolkning och omtolkning.²⁹

3.3 Olika gudsnamn

Namnet är en av de största identitetsmarkörer människan har. Det är genom namnet individen blir igenkänd och får en plats, ett sammanhang och bilden av individen hängs upp av namnet. Om många känner till en person som befinner sig i många olika sammanhang skapas också olika identiteter av denna individ, då personer ur olika sammanhang har olika bilder av denna person.³⁰

Ordet ”Gud” är snarare ett samlingsbegrepp för de namn, egenskaper och bilder som finns idag. Hans Leander menar att Guds ord skapar skillnader, och att det är ständigt pågående, i samma takt som att språket förändras. Genom språkets föränderlighet och mobilitet stängs öppnas det möjligheter, utifrån oss människor, då alla är med och skapar och omskapar språk och dess mening.³¹

Genom den ständiga språkliga föränderligheten går det inte att fånga in Gud i *ett* allomfattande namn. Det finns inte *ett* ord som kan göra det Gud representerar för människor rättvisa. Det är tvärtom farligt att försöka begränsa Gud till *en* bild. För då begränsas både andra och en själv, för den gudsbild man har är en spegling av den man själv är.³² Vi bär på en stor mängd identiteter, alltifrån att jag som har glasögon har en identitet av glasögonbärare till att jag som kristen även har en kristen identitet. De olika identiteterna vi

28 1 mos 6:6 Bibel 2000 Verbum förlag

29 Newsom, Carol 1998 s.36

30 <http://www.dn.se/dnbok/bokrecensioner/charlotte-hagstrom-man-ar-vad-man-heter-namn-och-identitet>

31 Leander, Hans föreläsning 2010-11-20

32 Clines D.J.A 1967: s.53

har är olika aktiva i olika situationer. Människan anpassar sig och olika identiteter kommer olika väl till pass i olika situationer. Vi skapar fler och fler identiteter och lager i vår person, ju längre vi lever. Det spelar en stor roll när vi försöker skapa oss en bild av Gud.³³ Detta genom att vi förändras, och speglar oss i Gud. Det är något som jag tar upp lite mer ingående i avsnittet "Gudsbild i ständig förändring". Något jag lagt märke till är hur androcentriskt präglade de beskrivande ord som oftast använts om Gud är; "Han", "Herren", "Herre", "Fader" osv. Idag är det mer aktuellt än någonsin att finna andra vägar till Gud och gudsnamn/gudsbilder än androcentriskt präglade.³⁴ Genom att utöka begreppen och egenskaperna kring det vi väljer att kalla för Gud finns det mycket att vinna, men det är inte helt riskfritt. Då tyngden, djupet och bredden kan gå förlorad till viss del, och Gud som begrepp och transcendens riskerar att falla isär.

Samtidigt är det livsnödvändigt att faktiskt utmana Gud och de gudsbilder vi omgärdas av. Annars riskerar vi att fastna i historien och Gud blir inte längre levande och i rörelse, utan färgen på de gudsbilder som finns stelnar och fryser fast. Det största och egentligen enda fundamentet i kristen tro är en levande relation med Gud.³⁵

"Gud var Guds namn liksom hans eget namn var Stephen. Dieu var det franska namnet på Gud och det var också Guds namn; och när någon bad till Gud och sa Dieu så visste Gud genast att det var en fransman som bad. Men fast det fanns olika namn på Gud i alla olika språk i världen och Gud förstod vad alla människor som bad sa på sina olika språk, **så var Gud alltid Gud och Guds verkliga namn var Gud**".³⁶

Är det bara att lägga sig platt inför det faktum att "*Gud alltid kommer vara Gud och Guds verkliga namn var Gud*" eller är det värt att kämpa för en gudsbild och gudsnamn som går bortom och igenom de androcentriskt präglade bilder som kyrkan växt upp i och med? Vad ligger då bakom det "verkliga namnet Gud"? Som synes är det en stor och svår uppgift, som är högst individuellt präglad, eftersom den individuella aspekten är såpass stor när det kommer till hermeneutik. Det går inte att vara objektiv utan förförståelsen, den sociala kontexten, egna erfarenheter och upplevelser är parametrar som spelar in när Gud skall

33 Sen, Amartya 2006 s.32

34 Ramshaw, Gail 1999 s.7

35 Eriksson, Anne-Louise s.69

36 Joyce, James 1996 s.16

försöka tolkas.³⁷ Att komma undan de androcentriskt präglade bilderna är en av de största utmaningarna queerteologin har. Genom att vrida och vända på Gud som begrepp och gudsbild i det närmaste till oigenkännlighet, det är då queerteologin är på god framfart och på rätt spår. Genom att göra det oväntade och ställa allting på sin spets, och provokation är en del av de hermeneutiska instrument som används för att kunna utmana, möjliggöra och bana väg för nya bilder och erfarenheter om vem Gud är och vad Gud innebär.³⁸

Utmaningen ligger i att nå fram till en mångfacetterad Gud utan att förlora i trovärdighet, och det är att lossa bojorna från namnet Gud och faktiskt våga prova andra epitet på det som representerar Gud. Det kan ske på olika sätt, att till exempel ha en feministiskt präglad gudstjänst, där Gud inte benämns med något androcentriskt präglat språk, utan istället använda sig av namn/begrepp/ord som i huvudsak är neutrum.³⁹

Det går att använda sig av feminina begrepp och feministisk teologi, men det kan finnas en fara med det. Faran är att, istället som uppfattas som den motreaktion mot det androcentriskt präglade språket det faktiskt är, kan uppfattas som en revolution mot allt vad som har med den traditionella gudsbild som finns.

Även om det i viss mån kan vara, och ofta är det, är det viktigt att framhäva att det inte enbart är en revolution utan att det representerar det totalt annorlunda. Precis liksom Gud är ett vitt begrepp är feminism ett ord som rymmer ett flertal olika discipliner.

Genom att använda sig av ett koordinatsystem med maximerare och minimerare, där feministiska maximerare sätter värde och understryker den maximala skillnaden mellan könen. För feministiska minimerare är det istället jämställdhetsidealet som är i fokus utan att förneka skillnader mellan könen.⁴⁰ Detta visar på att det finns ett flertal olika discipliner inom feminismen och det inte finns en feministisk teologi eller ett feministiskt religiöst språkbruk. Jag kommer mer ingående undersöka hur stor del gudstjänstspråket präglar gudsbilden i 6 Jämställd gudstjänst.

Man kan inte undgå att tolka religion eller bibelns skrifter. Det är en ytterst nödvändig del av tron,

37 Mitternacht, Dieter 2006 s.389

38 Althaus-Reid, Marcella 2005 s. 53

39 Edgardh Beckman, Ninna s.19 2005

40 Ramshaw, Gail s. 12 1999

men även samhällsarvet, och i kombination med moderniteten och moderniseringsprocessen ger vi förhoppningsvis hermeneutiken nya verktyg som ger oss möjlighet att se texter ur ett nytt ljus.⁴¹ Det viktiga för hermeneutiken i sig är att inte fastna i dogmer och lagar, utan alltid stå utanför det. Att tolka en text ska alltid få vara regelfritt. Det vill säga att tolkningen inte ska behöva begränsas till vissa lagar och regler för att tolka olika gudsbilder.⁴² Det finns inte en objektiv sanning, för sanningen är också tolkad. Vad är sanning?⁴³ En hermeneutisk reflektion kring sanningsbegreppet är motiverat i denna uppsats då anspråket på olika sanningar om Gud och gudsbilder undersöks.

3.4 Gudsnamn i Nya Testamentet

I Nya Testamentet lär vi känna Gud främst genom Jesus, som enligt den kristna läran är sann Gud och sann människa. Detta är en lära som fastslogs i det tredje konciliet i Kalcedon 451.⁴⁴ Att Jesus är 100% Gud och 100% människa är något av ett mysterium, samtidigt som Jesus är mittpunkten där både Gud och människan kan reflekteras och kännas igen i. Att se på Jesus som den mittpunkt där Gud är på ena sidan och människan är på andra. Jesus är således unik, där det finns gemensamma nämnare med både Gud och mänskligheten. Genom Jesu verk och undervisning kan man ana att man är ett steg närmare att veta Guds vilja och lära känna Guds natur, men vad som är än mer intressant är vilka attribut Jesus själv ger Gud.⁴⁵

Jesus tilltalar Gud med Abba, vilket är grekiska och kan översättas till ”Pappa”. Det är ett väldigt personligt tilltal där Gud inte längre är en onåbar transcendens utan snarare tvärtom, Gud uppfattas med detta epitet som väldigt nära och personlig. Det finns andra exempel på när Gud får namn eller tillskrivs egenskaper som uppfattas som vårdande, ömma och personliga.⁴⁶ Men det blir extra intressant när Jesus, Guds son, faktiskt säger Pappa till Gud. Den Gud som varit så långt borta och otillgänglig, för helig för att kunna ha samröre med. Jesus lär de kristna att be Vår Fader. Nu börjar en bild av omsorgsfull förälder växa fram, en Gud som bryr sig och som är nära. Paradoxen är att Gud faktiskt offerar sin son, Gud låter sitt barn dö för att rädda mänskligheten.

Vad är det för bild av Gud som presenteras? Är det bra egenskaper hos en förälder? Att låta sin son dö? Inga föräldrar, så vitt jag vet, skulle offra sina barn.. För oss är det nödvändigt

41 Vattimo, Gianni s.21 1996

42 Mitternacht, Dieter s.390 2006

43 Vattimo, Gianni s.107 1996

44 Rasmussen, Tarald Thomassen, Einar s.112 2000

45 Göteborgs Stift *Steg på vägen* s.39

46 Illustrerat Bibellexikon band 3 s.60

att använda ett religiöst språk som vi i viss mån kan relatera till och förstå. Att sätta ord på det som är ogripbart och oförståeligt.⁴⁷

Precis som i Gamla Testamentet, presenterar Gud sig kryptiskt även i Nya Testamentet;

”Jag är A och O, säger Herren Gud, han som är och som var och som kommer,
allhärskaren”⁴⁸

Här möter vi Gud som är A och O, den första och sista bokstaven i det grekiska alfabetet, det vill säga början och slutet. I denna bibelvers presenterar sig Gud både i imperfekt, presens och futurum. Det är en vers som fångar in Guds verk. Det går även att återkoppla till den alternativa översättning med Guds egen presentation i 2 mos 3:14 där man kan tolka den hebreiska texten med ”Jag är den jag skall vara”. Gud får även egenskapen och epitetet allhärskaren i denna vers, som reflekterar Guds allomfattande makt.⁴⁹

De olika gudsnamn som presenterats är bara ett litet axplock av alla de olika epitet Gud får i bibeln, och de olika namnen är avgörande för vilken bild man får av Gud. Oavsett om det är allhärskaren, pappa eller herre så får vi olika associationer för varje namn, då namnet är en av de starkaste identitetsmarkörer som finns.⁵⁰

47 Eriksson, Anne-Louise s.155

48 Uppenbarelseboken 1:8 *Bibel 2000*

49 Bibelkommissionen Stora Studiebibeln s.2179

50 <http://www.dn.se/dnbok/bokrecensioner/charlotte-hagstrom-man-ar-vad-man-heter-namn-och-identitet>

4. QUEERTEORI

I detta avsnitt utgår jag från Fanny Ambjörnssons bok *"Vad är queer?"* för att presentera, konkretisera och problematisera queerteori. Vidare skall jag ta ansats mot Judith Butlers teori och inflytande över queerteorins bildande och vara. Genom att förklara hur queerteori kan tillämpas ämnar jag att presentera en queerteoretisk hermeneutisk ingångspunkt till Gud och gudsbild utifrån Judith Butlers teorier.

4.1 Queerbegreppets ursprung

Queer är ett omtalat begrepp idag, enligt Ambjörnsson handlar queer om att vända upp och ner på föreställningen om att det finns något normalt.⁵¹ Vad betyder det? Vad innefattar det? Paradoxalt nog förlorar queer som uttryck och begrepp delvis sin mening om man försöker få det på pränt. Queer bör inte preciseras eller definieras som Judith Butler uttrycker det.⁵² Uppgiften för det queera är just att bryta upp de maktstrukturer som finns och definierar man det helt och hållet så faller det själv under en maktstruktur, det förutbestämda, definierade och inom vissa ramar. Tiina Rosenberg har visat bredden på termen queer med hjälp av följande punkter:

1. Queer som synonym för lesbisk, gay, bisexuell eller transidentiteter
2. a) Queer som paraplybegrepp för; lesbisk och/eller gay, och/eller bisexuell och/eller transpersoner med liten uppmärksamhet på skillnader mellan dess grupper
- b) olika icke-heterosexuella positioner vilka då ställs parallellt med varandra;

51 Ambjörnsson, Fanny s.9

52 Rosenberg Skriftserie Nr 2/2003 s. 14

c) överlappande områden mellan och bland lesbiska och/eller gay, och/eller bisexuella och/eller andra icke-heterosexuella positioner.

3. Queer som beskrivning av så kallade queera läsningar där verket och dess uttolkare inte nödvändigtvis delar samma sexuella utgångspunkt.
4. Queer som beteckning på icke-heterosexuella företeelser vilka inte tydligt kan markeras som lesbiska, gay, bisexuella eller transpositioner, utan vilka tycks innefatta en eller flera aspekter av dessa kategorier och referera till en eller flera av dem samtidigt, då ofta på ett förvirrande eller dissonant sätt.
5. Queer som beteckning på olika icke-normativa köns-/genuspositioner inkluderande de heterosexuella
6. Queer som beteckning på åskådarpositioner, tolkningar, konstverk, kulturella företeelser och textuella kodsystém som hänvisar till eller faller utanför heterosexuella, lesbiska, gay, bisexuella eller transidentiteternas förståelse och kategoriseringar av kön/genus och sexualitet. Då blir queer en beteckning av det som går utöver de etablerade kategorierna för kön/genus och sexualitet.⁵³

Queer är onekligen ett vitt begrepp, och bör så vara. Som synes rymmer queer många olika definitioner och tolkningshorisonter. Det de alla har gemensamt är kampen mot det normativa, i olika sammanhang och utrymmen. Genom att granska normer och vad som anses vara normalt ifrågasätts; varför är det attraktivt och eftersträvansvärt att vara normal? Vad är en normal människa enligt svensk heteronormativitet? En vit, heterosexuell man, som är gift med en vit heterosexuell kvinna. De har bra jobb, barn och bor fint. De är lyckade och lyckliga, eftersom de passar in i heteronormen. De personer som faller utanför heteronormen är inte lika lyckade, och är inte lika lyckliga.⁵⁴

Dessa normer om kön och genus uppbackas av institutioner och lagar i samhället, familjebildning är ett exempel. Det är mer komplicerat för ett homosexuellt par eller ensamstående att skaffa barn, antingen genom insemination eller närståendeadoption, än vad det är för ett heterosexuellt par. Om ett homosexuellt kvinnligt par väntar barn krävs det att de är gifta vid födseln av barnet för att bägge skall få bli juridiska föräldrar. Detta sker dock inte per automatik. Den icke-biologiska föräldern måste genomgå en utredning om närståendeadoption, vilken avgör om denne individ är lämplig som förälder. Denna process

tar 4-8 månader.⁵⁵

På senare tid har heterosexuallitet som norm ifrågasatts. Hur upprätthålls dessa normer? Hur försvaras de? Går det som heterosexuell att bryta från heteronormen? En av poängerna med queerteori är att den förväntade heterosexualliteten är en snäv form. Människor förväntas gifta sig med en specifik person, från samma samhällsklass och etnicitet, och skaffa barn efter ett tag. Queer tittar på alla klasser, till exempel medelklass, vithet och så vidare. Genus och biologiskt kön ses här som en kulturell konstruktion. Med genus menas de egenskaper som kopplas till kvinnligt och manligt.

När det gäller kön som kulturell konstruktion kommer vi aldrig komma åt frågan om vad som är biologiskt. Den biologiska basen är inte så stabil som vi tror, den är alltid kulturellt präglad, när man tittar på kroppar. Vi kan inte gå bortanför våra kulturella föreställningar kring kroppar. Det går inte att komma åt den rena och biologiska kärnan.

Det finns inte två kön rent biologiskt utan en skala utifrån gener och hormoner. I samhället finns det kvinna och man, men det finns även avvikare som blir exempel på att man hamnar utanför normen istället för att visa på normen som sådan.

Queerteorins viktigaste bidrag är att ifrågasätta heterosexualliteten som norm. Var kommer queerrörelsen, och närmare bestämt queerteologin, ifrån? För att få svar på dessa frågor måste man gå tillbaka till 1969 där den homosexuella frigörelseprocessen tog sin början.

4.2 Stonewallupproret

New York-polisen bedrev razzior mot barer som inte hade alkoholtillstånd, då det var olagligt att servera alkohol där det vistades tre homosexuella män eller fler. Vissa hävdar att detta bara var en täckmantel för att kunna sätta åt de bögar som samlades på olika mer eller mindre suspekta klubbar och barer.⁵⁶ Eftersom homosexualitet var olagligt fram till 1973 i New York var det ett hårt klimat för alla HBT-personer (Homo-, Bi- och Transpersoner) att vistas i. Kvinnor som klädde sig i för manliga kläder kunde arresteras för "crossdressing". Den 28 juni 1969 stormade polisen i New York gaybaren *Stonewall inn*. Detta var samma dag som Judy Garland begravts, så baren var fullpackad av människor.

När polisen skulle föra bort de gripna homosexuella männen händer något. En stor

55 <http://www.rfsl.se/?p=1410>

56 "HBT-rörelsen föddes efter en razzia" -<http://www.rfsl.se/?p=431>

folksamling börjar växa fram utanför Stonewall Inn, och denna skara börjar göra motstånd mot polisens agerande när de skulle föra bort de gripna personerna. Mynt kastas, glåpord skriks och motståndet växer sig starkt. Folket har tröttnat på att bli behandlade som pestsmittade. Kravallerna är ett faktum, mobben blir mer och mer våldsamt, de slår sönder parkeringsmätare och sätter entrén till Stonewall inn i brand.⁵⁷

Polisen lyckas skingra massan och lugnet infinner sig ganska snart efteråt. Men det är bara tillfälligt, den 30 juni blossar nya kravaller upp i Greenwich Village och nu börjar de första tecknen på en motståndsrörelse växa fram. Det går fram och tillbaka några dagar mellan polisen och upprörda medborgare i New York. Den 2 juli blossar nya konfrontationer upp och det blir våldsamt, människor ligger på gatan blödande och misshandlade av polisen.

Trots dessa våldsamma kravaller så hände det något. En ny medvetenhet och en beslutsamhet om att aktivt kämpa mot särbehandlingen av homosexuella växte fram.

Det homosexuella "självet" växte fram. Det finns ett värde hos homosexuella människor som inte på något sätt är mindre betydelsefullt än hos andra. Det är värt att kämpa för, nu krävdes det lika rättigheter och möjligheter.⁵⁸

Gay Liberation Front var en av de första rörelser som mobiliserade sina krafter. Det var 37 kvinnor och män som hade fått nog och det var dags att säga ifrån.⁵⁹

Det som växte fram ur segregationen och diskrimineringen var en beslutsamhet och stark vilja till förändring, och Stonewallupproret blev HBT-personernas egna uttåg ur Egypten.⁶⁰

Nu skulle äntligen HBT-personer bli fria och jämlika, precis som Israels folk under uttåget ur Egypten från slaveriet och Faraos. Samtidigt som dessa motståndsrörelser växer fram, börjar även gayteologin slå rot och erbjuda en annorlunda och bitvis provocerande tolkningshorisont över vem Gud är och vad det kristna budskapet innefattar.

Precis som gayteologin var provokativ för sin tid, och som Luther var provokativ för sin kontext, så är även queerteologin provokativ. Provokation är ett bra vapen för att få till en diskussion och därigenom få till nya tolkningshorisonter och discipliner. Inom queerteorin är provokationen det mest effektiva verktyg som används. För att en förändring skall ske krävs

57 *Ibid*

58 Stuart, Elizabeth 2003 s.7

59 Gay Liberation Fronts hemsida - Historia

<http://web.archive.org/web/20070611193304/http://www.angelfire.com/on2/glf2000/Page2.html>

60 Stuart, Elizabeth s. 28 2003

provokation och uppbrott. En queerteolog är en individ som genom sitt arbete vågar förflytta Gud till de oväntade rummen; sovrummet, gaybaren och dungeons enligt Marcella Althaus-Reid.⁶¹

4.3 Judith Butler

Judith Butlers teorier om queer, kön, genus och sexualitet har varit oerhört betydelsefulla för queerteorins utveckling. Hennes tankegångar har några centrala begrepp; genealogi, performativitet,⁶² heteronormativitet och den heterosexuella matrisen.

Genealogi innebär att kategorierna kön/genus och sexualitet inte förs tillbaka till påstådda naturliga skillnader mellan kvinnor och män,⁶³ det existerar inte någon urbild, eller mall Det sanna, äkta objektet existerar inte, och således finns ingen ”äkta” skillnad mellan kvinnor och män. Detta är sprunget ur Michel Foucaults tankar om sexualitet, där Foucault aldrig söker efter den äkta och genuina sexualiteten. Samt att den sanna sexualiteten inte existerar, utan har formats och omformats genom historien, som lett till att heterosexualiteten har blivit den självklara och enhetliga sexualiteten. Hur kommer det sig? Det handlar enligt Foucault om ett maktutövande och om en solid yta som krackelerar och blir kontraproduktiv i den mening att det inte finns någon sann sexualitet som är grunden för hela mänskligheten.⁶⁴

Performativitet går i korta drag ut på att kön/genus inte är vara utan göra. Man är inte kvinna eller man utan man görs till det, utifrån samhällets normer och regler. Orden har makt. När barnmorskan säger; ”Det blev en pojke!” är det inte enbart ett konstaterande utan även ett görande. Den nyfödda individen laddas med en gång med värderingar, vad han bör vara, vad han skall tycka och hur han skall vara. Han kommer bli behandlad på ett annat sätt än om han vore flicka. Det kommer förväntas andra saker av den här nyfödde pojken än om han hade fötts som flicka, eller ens benämnts som flicka.⁶⁵ Det svåra är dock att leva upp till de ideal och regler som finns, vilket medför en destabilisering av kön och könsroller. Denna svårighet öppnar upp för ambivalens i könsrollerna, vilket i sin tur leder till gråzoner där kön

61 Althaus-Reid, Marcella 2005 s.7.

62 Butler, Judith 2005 s.9

63 Butler, Judith s.9

64 Foucault, Michel 1996 s.116

65 Ambjörnsson, Fanny 2006 s.137

inte kan benämnas som man och kvinna.

Heteronormativitet innebär enligt Butler, ett antagande om att alla är heterosexuella och att det naturliga sättet att leva är heterosexuellt. Heteronormativitet handlar om att de lagar, institutioner, strukturer, relationer och handlingar som upprätthåller denna illusion om att heterosexualitet är det naturliga och enda sättet att leva på.⁶⁶ Allt som faller utanför dessa normer och regler bestraffas på olika sätt, genom diskriminering, marginalisering, fängelsestraff, tortyr och osynliggörande. Heteronormativitet handlar inte i första hand om heterosexualitet, utan om det normsystem som omgärdar heterosexualiteten. Varför är det så att heterosexualitet är det normala och gällande?⁶⁷

Ett lättförståeligt exempel på heteronormativitet är den systematiska kategoriseringen heterosexuell som stämplas på alla tills en person ”kommer ut”, och om en person kategoriseras som annat än heterosexuell innan denne ”kommit ut” görs detta genom nedvärdering och diskriminering. Ett annat slående argument för att heterosexualitet är det normala, är argumentet om att det krävs en man och en kvinna för att skaffa barn, det antas att dessa individer är heterosexuella, och att det är det naturliga. Sanningen är att det inte krävs en heterosexuell kvinna och en heterosexuell man för att skaffa barn. Det som krävs är en kvinna och en man, oavsett sexualitet, för att det ska födas barn. Heterosexualitet är således inte livsnödvändigt för mänsklighetens fortlevnad.⁶⁸ Enligt Butler skall heteronormativiteten förstås som ett aktivt normerande, grundat på en binär könsuppfattning.⁶⁹

Den heterosexuella matrisen är ett begrepp myntat av Judith Butler. Med detta menas att våra tankar och idéer om biologiskt kön är sammanflätat med våra tankar och idéer om genus. Det är därför ingen egentlig idé att försöka skilja på kön och genus.⁷⁰ Butler menar att det inte går att förstå eller begripa kroppar i sig, utan det finns en yttre tolkningshorisont som genom den heterosexuella matrisen konstitueras i samhället. Kroppar är i sig inte förståeliga, utan det skapas förståeliga kroppar genom samhällets normer; två tydliga genus där det ena genuset representerar det maskulina och manliga, och det andra representerar det feminina och kvinnliga. Dessa två genus är varandras motsatser och är definierade genom en

66 Butler, Judith 2005 s.11

67 Ambjörnsson, Fanny 2006 s.52

68 Ambjörnsson, Fannys.53

69 Butler, Judith 2005 s.11

70 Ambjörnsson, Fanny 2006. s.112

hierarki, där det heterosexuellt manliga är det starkaste, efter det kommer det heterosexuellt kvinnliga. Allt som är avvikande i denna hierarki betraktas som just avvikande och udda. Det kan delas upp i två kategorier; det godkända och det icke-godkända. Könskategorierna och heterosexualiteten är inte frivilliga utan obligatoriska.⁷¹

Vad kan då Butlers teorier bidra med i arbetet av en queerteologisk tolkning av Ruts bok? Ruts bok destabiliserar heteronormen då Rut och Noomis relation utmanar traditionella könsroller. Genom att ha med sig insikten om att kön är ett görande, och inte ett statiskt varande, samt att kön/genus är instabilt, går det att luckra upp texten och finna nya spår att undersöka. Eftersom Butler menar att vårt könande och vår identitet blir till genom språket, vad som uttalas om oss, är det intressant att undersöka hur Butlers teorier går att applicera i ett exegetiskt arbete. Något som nästa avsnitt handlar om, där jag tolkar Ruts bok ur ett queerteologiskt perspektiv.

71 Butler, Judith 2005 s.10

5. QUEERTEOLOGI

Vad är queerteologi? För att reda ut det krävs det att först undersöka vad queer innebär och vad teologi innebär. Queer som begrepp står det ingående om i föregående kapitel. Det mest grundläggande i queerbegreppet är att det inte bör preciseras eller definieras, då förloras hela poängen, utan det är meningen att queer skall vara ett flytande begrepp som här får fungera som ett paraplybegrepp. Vad är det då som avses med teologi? Jag kommer ta min utgångspunkt i Peter Forsbergs teorier och tankar och anamma Forsbergs tankar om teologi;

”[...]det är en reflektion kring trosfrågor som sker inom kyrkor och samfund och sådan som produceras inom akademien...”⁷²

Queerteologi är ett norm- och identitetskritiskt projekt, vilket är en rörelse som ifrågasätter teologins konstruktion av sexualitet samt ämnar öppna upp de statiska könsrollerna som tidigare varit uttryck för diskriminering av HBTQ-personer (Homo-, Bi, Trans- och Queerpersoner). Det handlar även om att finna nya vägar in i texten för att finna nya nyanser av vad Gud kan representera och vem Gud kan återspegla. Althaus-Reid skriver:

”[...]Queer teologi tar det queera projektet att dekonstruera heterosexuell epistemologi och förförståelse på allvar, men också att avtäckta det annorlunda, att i detta se Guds förtryckta ansikte”⁷³

72 Forsberg, Peter nr 1-2010 vol 15 s.11

73 Althaus-Reid, Marcella 2004 s.32

Marcella Althaus-Reid har använt sig av provokation som metod för att föra fram sina teorier, för att visa på hur sexualiserad all teologi i själva verket är. Om teologin inte hade varit sexualiserad hade det inte varit provocerande att kalla Gud för bög eller älskare? Althaus-Reid menar att Gud hela tiden överskrider traditionell sexualitet och att Gud föreställer sig nya traditioner hela tiden, så varför skulle Gud inte kunna vara bög eller Maria vara flata? Gud och Maria befrias genom att vi inte vet något om deras sexualitet.⁷⁴ Vad är det då som gör att det är så provocerande att kalla Gud för bög? Det handlar om att det ligger utanför det vi kan hantera eftersom heteronormativitetens hierarkiska indelning gjort bögar till lägre stående varelser, något som inte är eftersträvansvärt utan något som är udda, konstigt och avvikande. Att Gud skulle vara en lägre stående varelse, som är avvikande, är något som är främmande. Att låta Gud identifiera sig med det som heteronormen vill undvika är provocerande. Detta beror enligt Althaus-Reid på att Gud inom den kristna teologin är en lika instabil kategori som sexualiteten är i samhället.⁷⁵

Queerteologin ämnar som sagt öppna upp, destabilisera och förnya villkoren för bibeltolkning och bibelläsning. I följande avsnitt presenteras en queerteologisk tolkning av Rut 1:6-18 och 4:17.

5.1 Queerteologisk tolkning Rut 1:6-18 , 4:17

Vad händer när två personer läser samma text? Det blir per automatik två olika tolkningar, som Gianni Vattimo sade; det finns ingen verklighet, bara tolkningar,⁷⁶ vilket är en grundläggande tanke inom postmodernismen. Vi har Foucault, Saussure med flera som fokuserar på att det inte finns någon urkund, utan att allt är tolkningar genom det språk vi använder och förvärvar oss. Genom att läsa bibeltexter på tre olika språk, hebreiska, svenska och engelska, växer olika språkbilder fram och olika ingångar till ”samma” text. Vad sker då när man läser en text och sedan en tolkning av texten såsom bibelkommentarer? Vad är ”min” tolkning (egentligen ett felaktigt uttryck, då den tolkning jag tror mig ha är färgad av den sociala kontext och maktstruktur jag befinner mig i) och vad är färgat av tolkningen man läser i bibelkommentarerna?

74 Ibid. s.33

75 Forsberg, Peter 2010 s.21

76 Vattimo, Gianni 1997 s.14

I denna interpretation kommer jag ha en tolkningsansats utifrån queerteologin med fokus på Rut och Noomis relation i förhållande till den sociala kontext de befinner sig i.

Med hjälp av ett flertal teoretiska verktyg dom bland andra Judith Butler, Mona West, Matthew Henry och Fanny Ambjörnsson gett mig ska jag försöka finna ytterligare ett lager i denna perikop.

Men vad innebär ett queerteoretiskt tolkningsperspektiv? Hur skall man definiera queer? Queer är ett omtalat begrepp idag, men vad betyder det? Vad innefattar det? Paradoxalt nog förlorar queer som uttryck och begrepp delvis sin mening om man försöker få det på pränt. Queer bör inte preciseras eller definieras som Judith Butler uttrycker det.⁷⁷ Uppgiften för det queera är just att bryta upp de maktstrukturer som finns och definierar man det helt och hållet så faller det själv under en maktstruktur, det förutbestämda, definierade och inom vissa ramar.

5.1.1 Om texten

Jag har valt att fokusera på Rut 1:6-18 för att det är ett välkommet avbräck i en annars ganska patriarkalt präglad bibel. Perikopen är en frisk fläkt, den sticker ut och är för mig en oerhört fascinerande berättelse om två kvinnor vars relation bryter mot de kontextuella normerna. Berättelsen utspelar sig på domartiden där förtryck av främmande folk var vanligt, tiden präglades av en nationell splittring och moraliskt förfall.⁷⁸

Ruts bok fokuserar inte på internationella relationer, krig eller död, utan vittnar snarare om Herrens trofasthet och en lojal kärlek vilket vi möter i texten av det hebreiska chaesed. I Ruts bok möter vi en tillfällig fred mellan Moab och Israel som konkretiseras i texten genom att Rut är moabit och tillsammans med Noomi går tillbaka till Betlehem (Rut 1:19) efter att det hade varit hungersnöd i Betlehem, därav vistelsen i Moab. Texten tros vara skriven under kungatiden 1000-900 f.Kr. Men det har även kommit bud om att texten skrevs under den babyloniska fångenskapen.⁷⁹ Ruts bok är en del av de historiska böckerna i bibeln där fokus ligger på en varm, ömsesidig kärlek mellan Rut och Noomi, som gör allt möjligt.

77 Butler, Judith 2005 s.32

78 Svenska Studiebibeln s.413

79 *Ibid*

5.1.2 Frågeställning

Jag kommer använda mig av samma frågeställning som jag har i denna uppsats; på vilket sätt kan man läsa bibeltexter genom att frikoppla individerna dess genus/kön och heteronormativitet? Och istället försöker finna essensen hos karaktärerna i dessa bibeltexter? Vilka oväntade vändningar i texten finns och hur kan dessa vändningar luckra upp texten? Samt, vilken betydelse ger den postkoloniala queerteologin bibeltexten?

Vad är det som gör att denna bok inte uppmärksammas när man försöker argumentera för homosexualitet som synd? Vad kan texten säga oss idag?

5.1.3 Narrativ analys

Genre: Som jag nämnt tidigare är Rut en av de historiska böckerna i bibeln. Det finns olika bottenar i denna text då vi har olika parametrar att ta hänsyn till; relationen mellan moabiter och judar som speglas under en tid där det är fred mellan dessa läger. Något annat som är intressant och viktigt att lägga märke till i den här perikopen är att i Deut 23:2-6 påbjuds det att moabiter efterkommande inte ens i tionde led får upptas i Herrens församling. Trots detta är Ruts son anfader till David, som har moabitiskt blod.⁸⁰

5.1.4 Struktur

Jag utgår från exegeten Deryn Guests tolkning i denna interpretation där jag kommer kortfattat återge vad som står i perikopen för att sedan kunna fokusera på ett par verser i slutet av perikopen. Genom att noggrant studera texten skall jag i sammanfattningen presentera den gudsbild som finns i texten, om än inte självklar, så finns den definitivt där.

Min valda perikop befinner sig i början av Ruts bok, det är startskottet för berättelsen om Noomis strävan efter frid och frihet. Hon har förlorat allt, det finns inget kvar att hämta i Moab för Noomi.

Noomi har fått höra att ”Herren tagit sig an sitt folk och gett det bröd” (v.6). Noomi återvänder tomhänt och barskrapad till Betlehem samtidigt som hon vädjar till Rut och Orpa

80 5 mos 23:3 Bibel 2000

att inte följa med henne utan att istället återvända till sina hem i Moab med en önskan om att Herren skall ge de ett liv i trygghet och visa de trofasthet (v.7-9). När Noomi försöker ta farväl av sina svärdöttrar möts hon av starka känslouttryck, de gråter högljutt och vill inte skiljas från henne (v.10). Noomi försöker vara stark och säger till de att hon inte kan ge de något, hon är för gammal för att kunna få barn och ge de nya män som de behöver. Man möter en bitterhet hos Noomi som uttryckligen säger att "Herrens hand har slagit mig" (v.11-13). Orpa gråter, Rut gråter och Orpa kysser Noomi farväl (v.14). Men Rut vägrar ta avsked av sin svärmor.

Rut istället säger till Noomi;

"Tvinga mig inte att överge dig och vända tillbaka.

Dit du går, går också jag, och där du stannar, stannar jag.

Ditt folk är mitt folk, och din Gud är min Gud.

Där du dör, vill jag dö, och där vill jag bli begravnen.

*Herren må göra mig vad som helst, endast **döden ska skilja oss åt**" (1:16-17)*

Detta är en kärleksförklaring från Rut till Noomi. Hon bryr sig inte om hur Gud kommer reagera eller straffa henne, hon måste få det sagt. Samtidigt som Rut överger den moabitiska högguden Kemos till förmån för att följa Noomi, på alla sätt, även genom att bekänna sig till den tro Noomi har.⁸¹

Det påminner till stor del om bröllopslöftena som idag avges mellan man och kvinna. Det är även en av de texter som läses som gammaltestamentlig text 20e söndagen efter trefaldighet i Svenska Kyrkan, där rubriken är "Att leva tillsammans". Rut vill bara vara nära Noomi och följa henne, "for better or for worse, until death do us apart". I mina ögon är det ord från hjärtat och Rut försöker desperat förklara för Noomi hur hon egentligen känner.

Om man ser på könsbegreppet kvinna som binärt motsatspar till könsbegreppet man betraktas kvinnan som kärleksfull, "mjuk" och passiv individ, medan män representerar motsatsen, det är till exempel inte "legitimt" för en man att gråta till en film på samma sätt som det är accepterat för en kvinna. Det är "mer legitimt" för kvinnor att säga detta till varandra. Men om vi vänder på det, och det hade varit två män som sagt detta till varandra hade handlandet i texten varit lika legitimt då?⁸² Om detta hade sagts till en man från en

81 Svenska Studiebibeln s.413

82 UR Samtal med: Fanny Ambjörnsson

annan man, hade resultatet blivit detsamma eller hade personen som öppnat sitt hjärta blivit förkastad? Här går det att dra paralleller till diverse olika psaltarpsalmer där män förklarar sin kärlek till Gud, i *Queer Bible Commentary* beskriver Kamionkowski Psaltaren 84 som en "crush on God".⁸³

Om man drar det ännu längre och kopplar bort kön och genus från texten och enbart ser det som en individs kärleksförklaring till en annan individ, hur skulle vi kunna tolka och hantera det idag? Jag tror det är om inte omöjligt så i alla fall väldigt svårt, då vi har svårt att se bortom den heterosexuella matrisen och heteronormativiteten.⁸⁴

Denna text blir inte lika kontroversiell och tappar tyngd när man kopplar bort kön/genus. Det "förminskas" till en kärlekstext från en individ till en annan.

Men är det positivt eller negativt? HBTQ-rörelsen arbetar aktivt för att få bli accepterade och behandlade likvärdigt med alla andra. Om vi då neutraliserar eller "de-queeraliserar" Ruts bok, som enligt mig är en av de viktigaste böckerna i Bibeln för HBTQ-rörelsen när det gäller att finna grund för till exempel rätten till giftermål, regnbågsfamiljer, Guds ovillkorliga kärlek till oss alla och att kärlek inte är kopplad till sexualitet, är det då positivt? Vart går gränsen mellan att läsa in tolkningar i texter som är långsökta och att hålla sig till ämnet? Vem har auktoritet att säga att min tolkning är fel och din är rätt? Det jag anser viktigt är att gå in med öppet sinne och en vetskap om att ens tolkning kan, och många gånger kommer att, förändras när man läser det ur ett annat perspektiv. Det finns ingen objektiv tolkning eller text, alla är präglade och sammanlänkade med varandra.

Rut och Noomis förhållande beskrivs med det hebreiska ordet *dahaq* som används när man beskriver förhållandet mellan Adam och Eva när de blev "ett kött" 1mos 2:24.⁸⁵

Rut gifter sig med Boas och hon blir havande, när hon sedan föder deras son ger grannkvinnorna honom ett namn och utbrister i Kap 4:17;

"Noomi har fått en son!"

Noomi, Rut och Boas bryter mot lagar, regler och normer som finns i samhället under den tiden, och de blir accepterade, då det var grannkvinnorna som utbrast att Noomi fått en son.

83 Guest, Deryn 2006 s.4.12

84 Butler, Judith s.10 2005

85 Guest, Deryn 2006 s.480

De bildar sin egen familjekonstellation som fungerar, och det är återigen förvånande att denna text aldrig tycks komma upp som argument för att ett barn förtjänar en mamma och en pappa.

En queer läsning öppnar upp möjligheten för att Rut genom sin underkastelse till Noomi är passiv och blir penetrerad av Noomis varande, och att då Noomi blir den aktiva och det skapas ett binärt motsatspar. Det är ingen jämställd relation vi möter, snarare är det en maktstruktur där Noomi och Rut sinsemellan graderas olika. Man kan nästan påstå att Rut försöker vara en mimikry av Noomi, då hon gör allt för att Noomi skall öppna sig och ta emot den kärlek Rut har. Genom att Rut överger allt hon har och är för att följa Noomi är det enligt mig ett tydligt incitament till att Rut underordnar sig Noomi och försöker imitera henne för att kunna bli hennes jämlike.

5.1.5 Destabilisering av texten och gudsbilder

Bilden av Gud är komplex, och bör så vara. Utifrån Marcella Althaus-Reids teorier går det att tolka Noomi som Ruts Gud. Rut släpper allt bara hon får vara nära Noomi, konsekvenserna är ovidkommande, bara Rut får vara nära Noomi. Rut har blivit frälst av Noomi. Det finns inget annat i Ruts värld än Noomi, Rut andas, lever och existerar endast för Noomi.

Det går även att tolka tvärtom. Rut är Noomis Gud, där Rut sträcker ut en hand till Noomi och gång på gång förklarar sin kärlek till Noomi, men Noomi är nedbruten och bitter.

Hon benämner sig själv som Orpa (den bittra). Noomi kapitulerar tillslut och låter sig bli älskad av Rut.

Att dekontextualisera perikopen är ett värdefullt verktyg när det gäller att bryta upp de maktstrukturer som finns inuti, bredvid och runt omkring texten.⁸⁶ Perikopen befinner sig i slutet av Ruts bok, som är en del i Gamla Testamentet, även kallat den hebreiska bibeln. Som även är den första delen i den kristna bibeln. Det är den yttre ramen för kontexten; texten återfinns i bibeln, vilket gör texten väldigt laddad och sprängfylld med tolkningar redan innan den ens lästs. Genom att lyfta ur texten ur detta laddade sammanhang finns nya lager och nyanser att finna och flytta karaktärerna till en samtida miljö kan bli tydligare.

86 Althaus-Reid, Marcella s.33

Genom att använda sig av Marcella Althaus-Reids metod⁸⁷ luckras karaktärerna upp, de är inte längre låsta vid sitt sammanhang och miljö. Följande scenario utspelar sig;

Noomi och Rut träffas på ett gaycommunity på nätet, de har en intensiv mailväxling. Rut faller mer och mer för Noomi och föreslår att de skall träffas ute på en gaybar. Noomi är tveksam, men tillslut går hon med på det och de sammanstrålar några kvällar senare på stadens gaybar. De är båda lite obekväma i denna nya miljö, samtidigt som de försöker fokusera på varandra. Rut ställer sig närmre och närmre Noomi, samtidigt som hon viskar i hennes öra; ”Jag vill inte överge dig, jag vill vara dig nära för evigt”. Noomi backar, hon är färgad av sina tidigare erfarenheter och säger till Rut att hon inte kan vilja ha henne, vad ser Rut i Noomi? En gammal änka? Men Rut ger sig inte för hon har bestämt sig, hon skall ha Noomi till vilket pris som helst. Noomi fascinerar av Ruts beslutsamhet och tillslut kapitulerar hon och de två omfamnar varandra och kysser varandra häftigt.

Dekontextualiseringen som metod, vilken Althaus-Reid använder sig av, ämnar att visa att Gud får plats även på gaybarer och internetcommunityn. Ruts kärleksförklaring till Noomi kan tolkas som Guds kärleksförklaring till människan och i dessa karaktärer finns Gud gömd. Guds handlande på gaybaren ses bland annat i den kärlek och passion som finns i relationen mellan Rut och Noomi. Genom att se på hur deras relation utvecklas går det att tolka in hur Guds handlande gentemot mänskligheten reflekteras, en passionerad kärleksrelation mellan Gud och människa där Gud inte ger sig, utan står obevekligt vid mänsklighetens sida.

5.1.6 Sammanfattning

Ur ett queerteoretiskt perspektiv är vald perikop från Ruts bok en av få perikoper som bryter mot lagar, normer och regler både utifrån den tid den skrevs men även idag Detta är en av få enligt mig uppenbart queera texter i Bibeln där man inte behöver leta särskilt mycket eller länge för att finna normbrytande beteenden och texter, utan de finns där serverade ändå. Men när man gräver djupare kan man finna ännu mer tyngd och finna en ännu innerligare kärlek mellan Rut och Noomi. För mig som homosexuell är det en stor tröst. Jag har lärt känna denna perikopen ytterligare en gång, då jag letar efter bra bibeltexter som jag och min

87 *Ibid* s.36

fästmö kan ha på vårt bröllop. Då Ruts kärleksförklaring till Noomi inte är särskilt ovanlig när det gäller bröllop känns det som en given och inte minst legitim text utifrån den kontext jag och min fästmö befinner oss i. Vi kan identifiera oss med Rut och Noomi. Det är ett välkommet avbrott i bibelläsningen då man ibland kan känna sig alienerad från både texten och budskapet.

Boas roll är fascinerande, han tar han om de och värnar om deras förhållande på ett sätt jag inte sett innan när jag läst Ruts bok. Det är ett exempel på hur Gud älskar alla, oavsett, och jag tror knappast det är en slump att en regnbågsfamilj finns representerad i Bibeln. Då en queerkristen tro kan preciseras och beskrivas på följande sätt; "God loves us just the way we are, just ask her", vilket är ett citat hämtat från en regnbågsfärgad pin.

Genom att destabilisera de inneboende maktstrukturerna i texten går det att finna nya vägar till gudsbilder och karaktärerna. Att lyfta ut karaktärerna ur den kontext de befinner sig i, ges möjligheten att "queera" texten och karaktärerna. Vilket föder en ny gudsbild.

Vad innebär då denna nya tolkningshorisont för gudstjänstlivet och gudstjänstutformningen i Svenska Kyrkan i framtiden?

6. JÄMSTÄLLD GUDSTJÄNST

Då villkoren för teologi och gudsbild förändras i samband med queerteologins intåg, förändras också församlingens gudsbild. Genom att påvisa att även gudstjänsten är en social konstruktion, något som skapas och omskapas av de individer som deltar, utifrån deras föreställningar, normer och regler, omskapas också gudstjänsten. När prästen använder sig av queerteologiska tolkningar av bibeltexter, växer en ny bild av Gud fram hos de enskilda församlingsmedlemmarna. Frivilligt eller ej, så spelar alltid prästens tolkning och presentation av Gud en roll för den enskilde individen som presenteras för en ny och tidigare okänd variant av gudsbild. Att uppnå ett mer jämställt gudstjänstfirande utifrån queer och feministisk teologi är en stor utmaning. Syftet med att använda mig av feministisk teologi är att den ämnar att destabilisera maktstrukturer och ifrågasätta det androcentriska perspektivet, vilket påminner om queerteologins främsta uppgift; att destabilisera och ifrågasätta normer. Genom att utgå från Ninna Edgardh-Beckmans skrift *Jämställd i Kristus*, ämnar jag att nå fram till en mer jämställd gudstjänst.

Att uppnå ett mer jämställt gudstjänstfirande är förknippat med stora utmaningar och föreställningar som sträcker sig utanför kyrkans väggar. Vår kultur och vårt språk är fortfarande enormt androcentriskt präglad och det märker vi genom att vi t ex hajar till när Gud benämns som *Hon* istället för *Han*. Något som Beckman tar upp och som hon menar har syftet att kritiskt granska den androcentriska miljö som ändå gudstjänsten befinner sig i.⁸⁸ Något som tydligt är bristen på en inkluderande gudsbild, där kvinnor får sin naturliga plats, och uppvärderas från offer till jämlik.⁸⁹ Detta kan ske på många olika sätt, men något som är typiskt är just att öppna upp deltagandet för fler genom textläsningar och altartjänst. Beckman beskriver en mässa i Sofiakyrkan i Stockholm, där de som har altartjänst bryter de normer som ändå omgärdar utdelandet av nattvarden. Det är unga kvinnor i olika stilar, svartklädda och sminkade som står där,⁹⁰ så långt ifrån röklin man kan komma. Det är en stark bild för mig, men även provocerande, eftersom det bryter mot gängse normer och regler. Detta är ett tydligt tecken på hur man bryter ner de maktstrukturer som prästämbetet innebär och destabiliserar rollen av de individer som har privilegiet att dela ut bröd och vin under nattvarden. För mig visar det på en Gud som spränger gränser och som genomsyrar allt.

Gudstjänstens androcentriska natur är något som är en stor utmaning för den feministiska teologin. Hur ska gudstjänsten bli mer inkluderande och öppen för kvinnor, vilket perspektiv skall man ha? En feministisk gudstjänst syftar till att alla har samma värde, rättigheter och ansvar.⁹¹ Beckman presenterar olika metoder för detta, bland annat genom att förändra själva det gudstjänstfirande rummet, så man sitter i en cirkel istället för att sitta bakom varandra.⁹² Det är ett bra sätt att förändra gudstjänsten på. För något jag tror är viktigt är att gudstjänsten aldrig blir statisk eller förknippad till ett specifikt sammanhang, det vill säga att gudstjänsten begränsas till en form av rum och bara ska firas på ett sätt och att Gud bara får androcentriska tilltal,⁹³ för att nämna några. Det jag menar är att risken finns att genom att begränsa gudstjänsten begränsar vi Gud. Men det får inte slå över åt andra hållet heller så att det inte finns någon kontinuitet, det kan låta motsägelsefullt men det är en fin balansgång mellan att öppna upp och vidga gudstjänsten till att helt tappa kontakten med vad som har med gudstjänsten att göra. Även om hela poängen för feministiska gudstjänster är att de ska

88 Edgardh- Beckman, Ninna 2005 s.6

89 *Ibid* s. 29

90 *Ibid* s. 48

91 Edgardh-Beckman, Ninna s.29

92 *Ibid* s.22

93 *Ibid* s.19/ s.57

vara annorlunda får de inte bli totalt olika ⁹⁴ . Det måste finnas några gemensamma beröringspunkter för vår skull, något som vi känner igen och som det finns trygghet i. För om allt är helt nytt, tror jag det är lätt att fokusera på allt det nya istället för Kristus. Jag kan ställa mig lite frågande till just den inriktningen på gudstjänsten.

Ett problem jag kan se i Beckmans teser, är att det är av en ensidig natur. Efter första genomläsningen hyste jag ett visst agg gentemot hennes metoder, då jag ansåg att det inte alls syftade till en strävan av jämlikhet utan snarare att kvinnans roll skulle få ta all plats, och att det inte fanns någon önskan eller vilja till att uppnå samarbete. Det är återigen en skör balansgång där det gäller att vara lyhörd. I stort tycker jag Beckman lyckas med detta, men i mina ögon tangerar det att köra över allt som redan bär frukt som inte syftar till att diskriminera, utan vars enda syfte är att ha Kristus i centrum. Det blir problematiskt för mig som kvinna att fullt ut kunna identifiera mig med Kristus och med Bibeln, då Kristus är man och Bibeln är sprängfylld med patriarkal litteratur.⁹⁵ Den feministiska gudstjänstteologin syftar till att tränga igenom detta och lyfta fram och upp de skildringar som finns av kvinnor, allt för att det ska finnas mer för kvinnor att identifiera oss med.⁹⁶ En viktig poäng Beckman gör är att man inte ska vara rädd för att lyfta fram även de texter om kvinnor som inte är särskilt uppmuntrande eller trösterika, just för att få kunna komma så nära en helhet som möjligt. För det är ändå det jag uppfattar att feministisk gudstjänstteologi ytterst handlar om, en helhet i Kristus där alla får plats.

6.1 Gud som begrepp i gudstjänsten

Lex orandi, lex credendi – som kyrkan ber, så tror den. Genom att förändra språket i gudstjänsten kan också tron förändras, enkelt uttryckt. Gud är ett kraftfullt begrepp, och det är inte svårt att använda det “fel”. Det går utan större svårigheter att använda Gud som ett verktyg för att mästra och förtrycka enskilda individer och grupperingar. Genom att hävda att Gud hatar bögar eller att Gud kommer straffa den individ som inte passar in i mallen för hur en god kristen bör vara. Därför är det av stor vikt hur man använder Gud i gudstjänsten, det är viktigt att Gud inte begränsas, utan snarare tvärtom, mångfaldigas och expanderar. Det

94 *Ibid* s.9
95 *Ibid* s.39
96 *Ibid* s.34

är även av värde att ta hänsyn till den enskilde församlingsmedlemmens bildspråk och uppfattning av det teologiska språket.⁹⁷

Genom att förändra liturgin, kan man förändra gudstjänst klimatet och därigenom tolkningshorisonten. Inom liturgin är det inte ovanligt att Gud benämns som Du, vilket är något värdefullt. Men det är även så att Gud ofta benämns som Herre och Fader. Ordet Herre är en nyckelterm inom den kristna liturgin⁹⁸ som borgar för ett androcentriskt präglad gudstjänst klimat. Svårigheterna ligger alltså i språket. Det är inte alltid det är så lätt att förändra liturgin på en gång. Jag var på en gudstjänst för något år sedan där en prästpraktikant skulle hålla i beredelseordet, denna praktikant valde att konsekvent benämna Gud som *Hon* och *Moder*. Det fick de flesta i kyrkbänkarna att skruva på sig och känna sig obekväma. Jag är av den uppfattningen att detta språkbruk var nytt och främmande för församlingsmedlemmarna, vilket gjorde att de inte kände igen sig, och det ledde till otrygghet samt vittnade om en instabilitet i gudsbilden. Något som de jag talade med efter gudstjänstens slut, tidigare varit det fundamentala i deras gudstro och som de funnit tröst och trygghet i. De hade landat i en trygg gudsbild för de själva och upplevde det som att denna prästpraktikant omkullkastade deras gudsbild och tolkningshorisonter, vilket ledde till osäkerhet och ett visst avståndstagande gentemot denna prästpraktikant, då hon hade en helt skild gudsbild gentemot församlingen.

Jag är av den uppfattningen att det är viktigt att gå försiktigt fram, då det androcentriska perspektivet har präglat liturgin under flera tusen år. Det är inte en lätt uppgift att förändra värderingar och språkbruk som under så lång tid varit normerande och givna. Genom att använda sig av så kallade könsneutrala begrepp såsom ande, källa, ljus, liv, vind och eld tror jag det finns mycket att vinna, då gudstjänsten är ett forum som innefattar många individer och långa traditioner. Det är bra att våga benämna Gud som *Hon* och *Moder*, men det finns en problematik i det. Då gudstjänsten finns i centrum för det som formar vår tro, och med varje församlingsmedlem följer en gudsbild, så är det bäddat för krockar. Vilket kan vara väldigt konstruktivt och givande, men även destruktivt och kontraproduktivt. Om det skulle sluta med att ingen av församlingsmedlemmarna längre kände igen sig i gudstjänsten, vad fyller då gudstjänsten för syfte?

97 Renshaw, Gail 1999 s.9

98 *Ibid* s. 50

Genom att använda sig av en ny terminologi när man talar om Gud i gudstjänsten, utan att omkullkasta församlingsmedlemmarnas utan förvarning tror jag är den rätta metoden. Det finns dock inget som talar emot att ha speciella ”queerade” gudstjänster, såsom regnbågsmässor, snarare tvärtom. Hela syftet för församlingen är ju att möta sina församlingsmedlemmar, och finns det ett behov av regnbågsmässor, så anser jag att det vore en skam att inte ha det. Jag har dock svårt att se det konstruktiva i att ha regnbågsgudstjänster i en ytterst konservativ församling där knappt kvinnliga präster är välkomna. Det hade inte fallit i god jord.

Detta har sin bakgrund i att det liturgiska språket är metaforiskt, och det liturgiska språket skall förena människor. Om man förnyar det för mycket och för snabbt kan två saker inträffa; antingen förvandlas liturgin till poesiuppläsning, eller så tar församlingen avstånd från det nya språket och återgår till den gemensamma trons metaforer igen.⁹⁹

7. SAMMANFATTNING

Efter att ha undersökt hur gudsnamn och gudsbild är tätt sammanflätade har jag upptäckt hur svårt det är att urskilja gudsbilder från varandra och frånkoppla Gud från androcentriskt präglade beskrivningar och bilder. Något som varit tongivande är hur sexualiserade bilderna av Gud de facto är. Att det är provocerande att kalla Gud för bög, eller att ta karaktärer från bibeln och sätta de i helt nya sammanhang. Genom att destabilisera karaktärerna och dess roller har det öppnat upp för en ny tolkningshorisont, där själva syftet är att just destabilisera samt visa på hur heteronormativiteten spelar en avgörande roll i tolkningsförfarandet av vem Gud är och hur Gud beter sig. Vilka egenskaper vi tillskriver Gud beror på vilket socialt sammanhang vi befinner oss i.

Genom att konsekvent arbeta i marginalen för vad som är legitim tolkning och vad som är en legitim beskrivning av Gud har jag upptäckt att det finns en stor rikedom i det outtalade, svåra och odefinierbara. Genom att använda mig av queerteori med dess teser och

tillvägagångssätt för att tolka en passage ur Ruts bok har jag upptäckt att tolkning aldrig tar slut, det är något ständigt pågående precis som performativiteten som Butler beskriver. Imiterandet av de imaginära roller som finns i samhället är något som inte upphör, utan är det enda som är konsekvent. Detta kopplat till gudsbild och Gud som begrepp öppnar en helt ny dimension av frågor och teorier; hur kan Gud förstås genom queerteologin? På vilket sätt kan det ständiga imiterandet påverka gudsbilden och gudsrelationen? Är Gud delaktig i imiterandet, då människan är skapad till Guds avbild? Vad är det vi imiterar? På vilket sätt är en queerteologisk tolkning av Gud problematisk i gudstjänstsammanhang?

Eftersom människan ständigt tolkar sin omgivning, där Gud är inkluderad är det viktigt att finna olika vägar till Gud. Genom queerteologin bryts ny mark där inget längre är tabu, utan tvärtom, det som tidigare varit förbjudet premieras och det ofullkomliga är det ultimata. Genom queerteologin kan Gud tillskrivas nya egenskaper som tidigare varit fullständigt orimliga, såsom att placera Gud på en bögbåge på bakgatorna i New York eller i en passionerad relation mellan två kvinnor.

Det ständiga imiterandet av ett ideal som är omöjligt att leva upp till är något som påverkar gudsbilden, att den enskilde individen inte kan frikoppla sig från de heteronormativa idealen problematiserar en queerteologisk tolkning av Gud. Där en ofta smärtsam omvärdering av Gud inträffar, där Gud inte längre är en gubbe på molnen med långt skägg, utan har expanderats och mångfaldigats genom nya tolkningshorisonter. Att applicera homosexualitet

34

på den gudsbild man har kan både vara konstruktivt och destruktivt, beroende på vilket socialt sammanhang man själv kommer ifrån.

Robert Goss hävdar att för att till fullo förstå queerteologi måste man benämna sig själv som queer, för utan inifrånförståelsen går det inte att förstå queerteologi helt och fullt.

Jag ställer mig tveksam till Goss teori, för det blir kontraproduktivt då queerteologi ämnar att vara inkluderande och öppna upp dörrar, men istället för att göra det blir den exkluderande gentemot de personer som inte kan identifiera sig som queer. Då blir det återigen en åtskillnad, två läger som blir ett binärt motsatspar. Något som queerteologin vill undvika, genom att visa på just instabiliteten hos man-kvinna som binärt motsatspar.

Genom att förändra gudstjänstspråket och använda sig av en könsfri terminologi luckras gudsbilden upp ytterligare istället för att låsa Gud vid vissa könsbestämmande egenskaper.

Och istället tala om egenskaper som inte har så mycket med kön/genus att göra, såsom ande, liv, lampa, ljus, kärlek, värme, är jag övertygad om att en fördjupning av gudsbilden och gudsnamnen blir friare.

Genom att leta efter mångfalden, och likna Gud vid en regnbåge där alla väljer sin nyans och man komponerar sin egna gudsbild sida vid sida med andra, tror jag är den rätta vägen till att finna en ny och fräsch gudsbild utan att förlora fotfästet. Att använda sig av queerteologin som metod för att finna nya ingångar till Gud är värdefullt och utvecklande för både den gudstjänstfirande församlingen och den enskilda människan.

”Tillsammans under regnbågen, vi möter den stora mångfalden, där färger blandas med varann, och alla väljer sin nyans.”

- Kom Ut med After Dark

REFERENSER

Tryckta källor

Althaus-Reid, Marcella (2003) *The Queer God*, London, Routledge

Althaus-Reid, Marcella (2004) *The sexual theologian, essays on sex, God and politics*, London, T&T-Clark International

Ambjörnsson, Fanny (2006) *Vad är queer?*, Stockholm, Natur och Kultur

Barton, John (2005) *The Original story; God, Israel, and the World*. USA Wm. B. Eerdmans

Butler, Judith (2005) *Könet brinner*, Stockholm, Natur och Kultur

Clines, D.J.A (1968) *The Image of God in man*, Tyndale Bulletin vol: 19:1

Edgardh-Beckman, Ninna, (2005), *Jämställd i Kristus*, Stockholm, Verbum

Eriksson, Anne-Louise (2004) *Öppningar: Möten med Bibeln*, Nora, Nya Doxa

Forsberg, Peter (2010) *Introduktion till queerteologi*, Lambda Cordia nr.1-2 vol:15

- Foucault, Michel (2002) *Sexualitetens historia: Viljan att veta* band I, Uddevalla, Daidalos
- Gardell, Jonas (2009) *Om Jesus*, Stockholm, Norstedts
- Guest, Deryn (2006) *The queer bible commentary*, London, SCM Press
- Göteborgs Stift (2006) *Steg på vägen – en katekes för vår tid*, Stockholm, Verbum
- Joyce, James (1996) *A portrait of the artist* Penguin books ltd.
- Mitternacht, Dieter (2006) *Jesus och de första kristna*, Stockholm, Verbum
- Moore, Stephen (1994) *Poststructuralism and the New Testament, Derrida and Foucault at the foot of the cross*. Minneapolis, Fortress Press.
- Newsom A., Carol (1998) *Womens Bible Commentary Expanded Edition with apocrypha*, Louisville, Westminster John Know Press
- Ramshaw, Gail (1999) *Gud bortom genus*, Uppsala, Resurs AB
- Rasmussen, Tarald Thomassen (2007) *Einar Kristendomen- en historisk introduktion*, Skellefteå, Artås Norma bokförlag
- Rosenberg, Tiina (2003) *Vad är queer?* Professorsföreläsningar på DI Skriftserie Nr 2/2003
- Sen, Amartya (2006) *Identitet och våld*, Uddevalla, Daidalos
- Stuart, Elizabeth (2003) *Gay and Lesbian Theology-repetitions with critical difference*, Ashgate publishing
- Vattimo, Gianni (1997) *Utöver tolkningen- hermeneutikens betydelse för filosofin*, Uddevalla, Daidalos

Audioreferenser

- UR Samtal med: Fanny Ambjörnsson <http://www.ur.se/id/148418> UR Access via GU
- Hans Leander föreläsning om poststrukturalism 2010-11-05

Internetreferenser

- <http://hbt-bibeln.blogspot.com/2007/08/rut-och-noomi-rut-1-4.html> 2011-02-25 14:30
- <http://web.archive.org/web/20070611193304/http://www.angelfire.com/on2/glf2000/Page2.html> 2011-02-21 11:15
- <http://www.rfsl.se/?p=431> 2011-02-21 10:35
- <http://www.rfsl.se/?p=1410> 2011-02-21 10:30
- http://www.svd.se/nyheter/inrikes/pavens-jultal-uppror-homosexuella-kristna_2241843.svd 2011-01-17 15:00
- <http://www.dn.se/dnbok/bokrecensioner/charlotte-hagstrom-man-ar-vad-man-heter-namn->

[och-identitet](#)

2011-05-15 13:15

<http://www.bibelsajten.nu/frageladan/question/5112-kvinnor%20i%20himlen?.html>

2011-06-20 14:00

Bibelreferenser

Bibel 2000

Stora Studiebibeln

Biblica Hebraica Stuttgartensia